

Alenka Goljevšček, Mit in slovenska ljudska pesem, Slovenska matica, Ljubljana 1982, 224 str.

Od svih mitoloških knjiga koje sam prikazao u ovom broju, to je najsvestraniji i najsvremeniji rad. Kako su mitološke studije i mitološke teorije u naše vrijeme opet u modi, čini mi se da je informacija o djelu Alenke Goljevšček potrebna i korisna, iako je od njegova izlaska iz tiska proteklo već nekoliko godina.

Autoričina je sustavnost uočljiva na prvom koraku: uvod daje metodološka i sadržajna određenja, iznosi glavne teze djela, rezultate, perspektive i terminološka razjašnjenja.

Autorica se bavi slovenskim narodnim pjesništvom, pri čemu je naglasak na pojmu "narodnog". Sama svoje nastojanje definira kao svojevrsnu filozofsku "arheologiju" koja teži razotkrivanju slojeva tog pojma, a s tim i narodnog pjesništva. U svojem radu ona polazi od temeljne postavke da je narodna pjesma proizvod, kako sama kaže, "arhaično strukturiranog društva". (Ta sintagma izbjegava vrednovanje, ali po svemu odgovara terminu "primitivno društvo".) To je društvo mitotvorno, pa je onda i narodna pjesma neodvojiva od mitske strukture - to je autoricu navelo da prouči (u prvom dijelu knjige) tu strukturu i naznači njezine temeljne modele. Služeći se (u prvom poglavlju) marksističkom metodom, A. Goljevšček je pokušala razotkriti načine proizvodnje i razmjene dobara i ostale faktore koji tvore cjelokupan životni kontekst mita. U drugom je poglavlju uz pomoć komparativne i strukturalne metode iz većeg broja podataka deriviran strukturalni model, koji je pomoću povijesne metode konkretiziran (u drugom djelu knjige) s obzirom na povijesni kontekst antike, kršćanstva i raniju baštinu koju su Slaveni u seobi donijeli sa sobom, što je sve utjecalo na srednjovjekovnu pozadinu nastajanja narodne pjesme.

U trećem dijelu knjige nastavlja se interdisciplinarna metoda, koja filozofsko razumijevanje predmeta omogućava raznim povijesnim, ekonomskim, slavističkim i etnološkim pogledima. Tu je model stavljen na kušnju koju je (i po autoričinom mišljenju)

izdržao uspješno.

Narodna pjesma (misli A. Goljevšček) ne egzistira više u svom prirodnom kontekstu i danas postoji kao književna pojava. Zato se četvrti dio knjige bavi odnosom estetske funkcije prema onim funkcijama što ih je narodna pjesma imala u "primarnoj sredini".

Ono što posebno odlikuje ovu rijetku knjigu jest suvremeno poimanje usmene književnosti kao drugačije književnosti, a ne kao predstupnja književnosti uopće. Naravno, ne moramo se složiti baš sa svakom konstatacijom A. Goljevšček, osobito ne s nekim tvrdnjama po kojima narodna pjesma živi danas samo izvan izvornog konteksta, ili s onima koje narodnu pjesmu pripisuju uglavnom arhaičnom društvu. No, moramo joj priznati akribiju, oprez, dosljednost i vještinu u primjeni složene interdisciplinarnih metoda. U poplavi mitoloških simplifikacija te vrline možemo samo pozdraviti kao rijetkost.

IVAN LOZICA

Veronica Ions, Indijska mitologija, "Otokar Keršovani" Opatija 1985, 144 str.

Mitovi se obično smatraju predreligijskim, predfilozofijskim i dakako predznanstvenim oblicima čovjekova odnošenja spram svijeta, bogova i ljudi. Već se Platon koristio mitom u hermeneutičke svrhe, ne odričući mu istinitost, kako bi pokazao da postoje takvi realiteti koji izmiču racionalnim pokušajima tumačenja. "Krajnja pitanja" odvajkada su ona koja najviše zaokupljaju misaonog čovjeka i u svakom pokušaju da na njih odgovori, pa bio on mitski, religijski, filozofijski ili pak znanstveni, odgovori koji se nadaju nisu dostatni.

Indijski se mit (na temelju uvida u kozmičku cjelinu gdje je mikrokozam podudaran makrokozmu) tumači kao dramaturgija unutrašnjeg života pri čemu se na djelu pokazuje sva simbolizatorska funkcija čovjekove mašte.

Indija je, dakako, samo jedna od azijskih zemalja u kojoj je to maštovito simbolotvorstvo doseglo vrlo sofisticiranu razinu, u uskoj vezi s cjelokupnim društvenim ustroj-